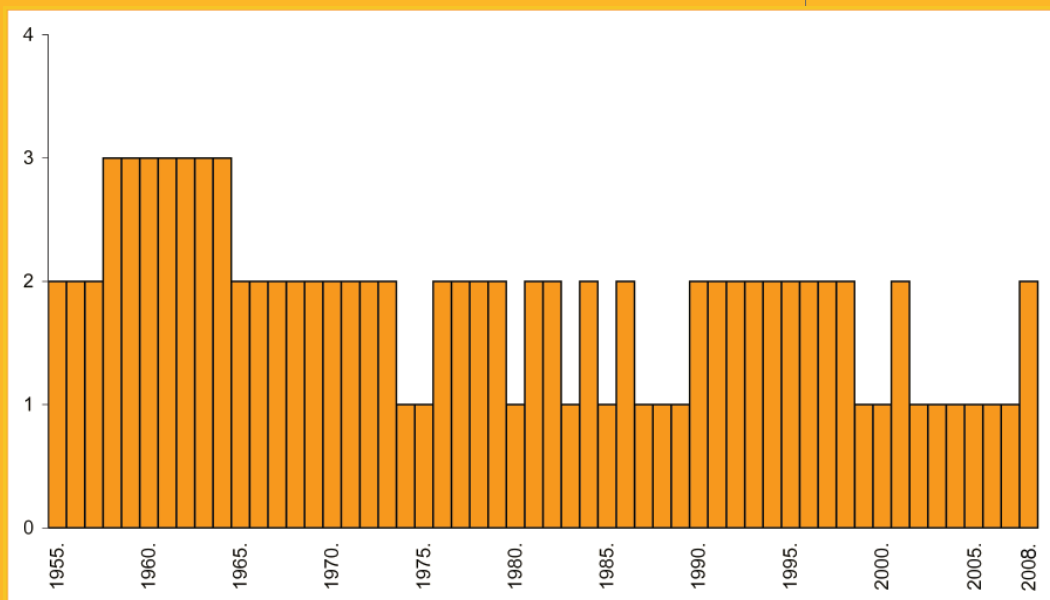

100 SVEZAKA GEOGRAFSKOG HORIZONTA

DRAGI ČITATELJI GEOGRAFSKOG HORIZONTA,

U posljednjih nekoliko godina bilježimo doista značajne jubileje. Prije tri godine proslavili smo 50 godina našeg časopisa (1955.-2005.). A sada upravo držite u rukama 100-ti svezak! Više od pola stoljeća kontinuiranog izlaženja i stotinu svezaka – nije malo. U ovih pola stoljeća od prvog broja pa do danas najčešće su izlazila po dva sveska godišnje, punih 31 godinu, sedam godina izlazila su po tri sveska, a 16 godina po jedan svezak (najčešće kao dvobroj u godinama financijskih kriza).

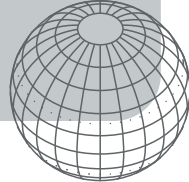
Cijelo ovo vrijeme Geografski horizont je jedini stručno-informativni i metodički časopis našeg strukovnog udruženja u Hrvatskoj. Osim članovima Hrvatskog geografskog društva, časopis odlazi i na velik broj adresa hrvatskih osnovnih i srednjih škola s preporukom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, a odlazi također i u inozemstvo.

Želimo časopisu da nastavi svoju dugu tradiciju, te još puno svezaka koje ćemo rado listati, čitati i očekivati s veseljem i zanimanjem.

Dragi čitatelji, geografi i negeografi, nastavnici, dragi studenti, krenite u istraživanje. U ovoj našoj „stotki“ možete pročitati puno zanimljivih članaka, studenti će naći i pojedine teme iz sveučilišne nastave, odlične putopise, obavijesti o predstojećim događanjima i novim knjigama od interesa za struku...

Srdačno Vas pozdravljam do sljedećeg druženja

B. Tint Bunt

60-godišnjica VIJEĆA EUROPE

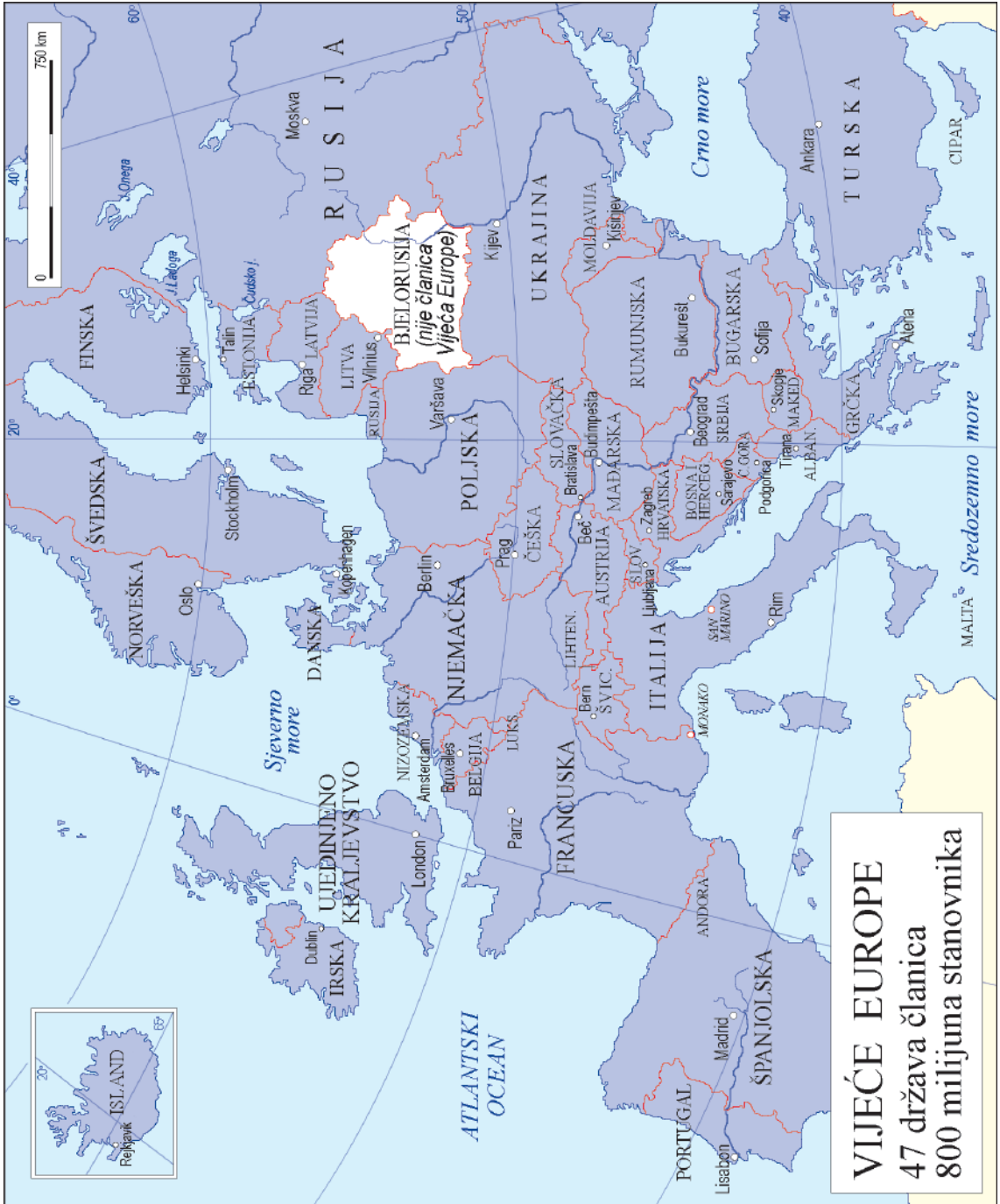
Godine 2009. obilježava se 60. godišnjica osnutka Vijeća Europe. Ova najstarija europska organizacija osnovana je 5. svibnja 1949. u Londonu, a danas okuplja 800 milijuna ljudi u 47 država, od Reykjavika do Valette i od Vladivostoka do Kanarskih otoka. Glavni zadaci država članica su jačanje demokracije, zaštita ljudskih prava i pravne države na europskom kontinentu. Vijeće Europe također je aktivno u zaštiti zajedničke europske kulturne baštine te nizu društvenih problema kao što su socijalna isključenost, rasna, nacionalna i druga netrpeljivost, trgovina ljudima, nasilje nad ženama i drugi problemi europskih društava. Čine ga sljedeće ključne institucije: Odbor ministara, Parlamentarna skupština, Europski sud za ljudska prava, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Europe te Povjerenik za ljudska prava. Sjedište Vijeća Europe nalazi se u Strasbourgu.

PEDESETA OBLJETNICA EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Najznačajnijim dostignućem Vijeća Europe smatra se donošenje Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950. Konvencija utvrđuje listu prava i sloboda koje su države dužne svakom jamčiti, a za povrede Konvencije nadležan je Europski sud za ljudska prava, osnovan 1959. godine sa sjedištem u Strasbourgu. Tvorci Konvencije smatrali su da je potrebno da države koje su prihvatile konvenciju prihvate također i nadležnost jednog neovisnog međunarodnog suda koji će kontrolirati poštivanje ljudskih prava u tim državama. Dana 5. studenog 1997. Republika Hrvatska ratificirala je Konvenciju. Tim činom Hrvatska je priznala nadležnost Europskog suda za ljudska prava da prima zahtjeve bilo koje fizičke osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede prava priznatih u Konvenciji što ih je počinila Republika Hrvatska.

DVADESETA OBLJETNICA EUROPSKOG ODBORA ZA PREVENCIJU MUČENJA I DRUGOG NEČOVJEČNOG I PONIŽAVAJUĆEG POSTUPANJA I KAŽNJAVANJA

Temeljen na Trećem članku Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, Europski odbor za sprječavanje mučenja i drugog nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja počeo je s djelovanjem 1989. godine. Odbor posjećuje pritvore, policijske stanice, centre za azilante, psihijatrijske ustanove i druge ustanove kako bi procijenio kako se postupa prema osobama lišenim slobode. Delegacije Europskog odbora imaju neograničen pristup ovim mjestima detencije i obavljaju privatne intervjue s osobama zadržanim u navedenim i sličnim ustanovama. U zadnjih 20 godina Odbor je donio niz normi koji se tiču postupanja prema osobama lišenim slobode i tijesno surađuje s 47 država članica Vijeća Europe kako bi osigurao implementaciju tih normi i standarda u praksi.

VIJEĆE EUROPE
47 država članica
800 milijuna stanovnika

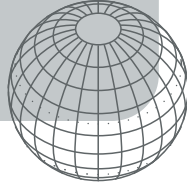
DESETA OBLJETNICA POVJERENIKA ZA LJUDSKA PRAVA

Povjerenik za ljudska prava ustanovljen je prije 10 godina kao neovisno, izvansudsko tijelo s ciljem povećanja standarda zaštite ljudskih prava u 47 država članica Vijeća Europe. Njegove aktivnosti uključuju dijaloge s Vladama država članica, tematske preporuke i rad na podizanju svijesti o nizu problema, suradnju s pučkim pravobraniteljem i nacionalnim insitucijama te zaštitu branitelja ljudskih prava.

VIJEĆE EUROPE 1949. – 2009.

ZNAČAJNA DOSTIGNUĆA:

1949.	potpisivanje Londonskog ugovora i osnivanje Vijeća Europe
1950.	Europska konvencija o ljudskim pravima
1954.	Europska kulturna konvencija
1955.	Europska zastava
1956.	Razvojna banka Vijeća Europe
1957.	Stalna konferencija lokalnih i regionalnih vlasti Europe, od 1994. Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Europe
1959.	Europski sud za ljudska prava
1961.	Europska socijalna povelja
1964.	Europska farmakopeja
1972.	Europski centar za mlade u Strasbourgu
1980.	Pompidou grupa
1985.	Europska povelja o lokalnoj samoupravi
1987.	Europska konvencija o sprječavanju mučenja
1988.	Eurimages
1990.	Europska komisija za demokraciju putem prava
1995.	Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina
1999.	Povjerenik za ljudska prava
2005.	Konvencija o suzbijanju trgovanja ljudima
2009.	Šezdeseta godišnjica Vijeća Europe

80-godišnjica života

prof. dr. sc. Tomislav Šegota

Raduje nas što ove godine proslavljamo osamdeseti rođendan prof. dr. Tomislava Šegote. Iako podrijetlom iz Podvelebitskog primorja, sudbina teških vremena odredila je da ovaj uvaženi hrvatski geograf bude rođen u Novskoj. Bilo je to 19. travnja 1929. godine.

Djetinjstvo je spletom okolnosti proveo u raznim dijelovima tadašnje Kraljevine Jugoslavije, sve do početka II. svjetskog rata, otkada živi u Zagrebu. U Zagrebu je završio gimnaziju, a 1954. diplomirao na Geografskom odjelu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta. Do 1961. bio je pomoćnik redaktora u Jugoslavenskom leksikografskom zavodu (današnjem Leksikografskom zavodu "Miroslav Krleža"), a od 1. studenog 1961. nastupa kao asistent na Geografskom odjelu PMF-a. Te je godine obranio doktorsku disertaciju „*Geografske osnove glacijacije*“. Svojom disertacijom prof. Šegota ulazi u problematiku postanka mehanizma ledenih pokrova, odnosno klimatskih promjena najvišeg reda veličine. Problematika klimatskih promjena provlači se cijelim njegovim znanstvenim opusom..

Nakon znanstvenog usavršavanja u Hullu, u Velikoj Britaniji, profesor Šegota biva 1965. godine izabran u zvanje docenta, a 1972. u zvanje izvanrednog profesora. Zvanje redovitog profesora stekao je 1978. godine.

U svojim radovima raspravlja o paleotemperaturnim promjenama u kvartaru, sekularnim fluktuacijama padalina i osobito o promjenama morske razine što je zbog izmijenjenih paleogeografskih odnosa itekako važno u proučavanju hrvatskog priobalja. Stoga njegov izračun o 96 m nižoj morskoj razini u maksimumu virna u odnosu na današnju razinu citiraju svi važniji autori koji se bave tom problematikom.

Poseban ciklus čine radovi posvećeni klimatskom utjecaju Zagreba. U njima je profesor Šegota dokazao postojanje "toplinskog otoka" u Zagrebu i toplog pojasa u podnožju Medvednice.

Slika sa službeno posljednjeg predavanja prof. Šegote, 26. svibnja 1999.

foto: Ivan Zagoda

Od samog početka njegove sveučilišne karijere brojne generacije pamte profesora Šegotu po nadahnutim predavanjima iz kolegija *Klimatologija*, *Regionalna geografija Južne Europe* i *Geografija Australije i Oceanije*. Savjestan i pedantan, požrtvovan i odgovoran u svom radu, profesor Šegota je u svakom trenutku vodio računa o nastavnim potrebama. S tim u skladu omogućio je svladavanje gradiva iz udžbenika na hrvatskom jeziku. Još krajem šezdesetih godina objavio je skripte iz klimatologije, za koje se pokazalo da su bile samo uvod u njegovu obuhvatnu autorsku djelatnost. Tako danas u njegovu opusu nalazimo tri izdanja sveučilišnog udžbenika „Klimatologija za geografe“, udžbenik „Geografija Južne Europe“, te dva izdanja udžbenika „Geografija Australije i Oceanije“.

Nekoliko desetljeća profesor Šegota je surađivao u znanstvenim i stručnim časopisima u Hrvatskoj i inozemstvu. Zahvaljujući njegovom velikom iskustvu, zavidnom poznavanju kompleksne geografije i marljivom radu, mnogi će ga prepoznati kao kvalitetnog recenzenta osnovnoškolskih i srednjoškolskih udžbenika i ostalih izdanja.

Tomislav Šegota bio je predsjednik Geografskog društva Zagreb, pročelnik Geografskog odjela, član fakultetske komisije za izdavačku djelatnost, redaktor za geografiju SRH u Enciklopediji Jugoslavije i predsjednik Nacionalnog odbora INQUA-e.

U svjetskoj znanstvenoj literaturi poznato je nekoliko desetaka citata njegovih znanstvenih radova. Za znanstveni rad iz paleoklimatologije profesor Tomislav Šegota je 13. lipnja 1972. dobio prestižnu nagradu „Ruđer Bošković“, a 2. travnja 1980. izabran je za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Odlaskom u mirovinu 1999. godine, njegov rad ne prestaje. Njegov istraživački i znanstveni duh ne miruje. Profesor Šegota objavljuje nove radove. Otvara se novo razdoblje jednog životnog puta u kojem je geografija uvijek zauzimala značajno mjesto. Jer, kako prof. Šegota često s ponosom ističe: „Ja sam prije svega geograf.“

Čestitamo Vam 80. rođendan, dragi naš profesore, i želimo Vam obilje životnih radosti.

ANITA FILIPČIĆ

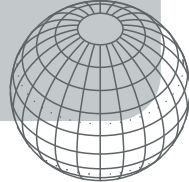

STRUKTURA OSOBNE POTROŠNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Struktura potrošnje	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
Ukupno (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Prehrana i bezalkoholna pića	38,17	37,85	32,15	33,67	32,15	32,60	31,50	33,21	32,63
Alkoholna pića i duhan	4,61	4,56	3,89	4,07	3,98	4,19	4,06	4,00	3,67
Odjeća i obuća	6,27	7,47	10,08	9,13	8,86	8,33	8,06	7,72	8,00
Stanovanja, voda, energija plin i druga goriva	10,81	13,28	13,33	13,39	13,71	13,78	13,02	13,56	13,68
Pokućstvo, oprema za kuću i redovito održavanje	6,31	5,88	4,91	4,64	5,52	5,37	5,35	5,09	5,12
Zdravstvo	1,67	1,83	2,09	2,01	2,23	2,11	2,40	2,29	2,50
Promet	13,42	10,98	12,20	11,49	11,07	11,45	11,85	10,86	11,41
Komunikacije	1,88	2,12	2,76	3,48	4,81	4,97	5,35	5,32	5,11
Rekreacija i kultura	5,13	5,72	6,71	5,85	6,42	6,18	6,54	6,22	6,21
Obrazovanje	0,61	0,70	0,73	0,83	0,68	0,67	0,74	0,76	0,67
Ugostiteljske usluge	3,05	2,73	3,68	2,98	3,16	2,76	3,41	3,39	3,28
Ostala dobra i usluge	8,07	6,88	7,47	7,46	7,41	7,59	7,72	7,58	7,73

Izvor: Statistički ljetopis Republike Hrvatske, DZS, različita godišta

PRIREDILA: MARTINA JAKOVIĆ

UNIJA ZA MEDITERAN

Temeljena na Euromediteranskom partnerstvu i Barcelonskom ugovoru iz 1995. koji su služili kao politički forum za suradnju sa zemljama na južnoj obali Sredozemnog mora, Unija za Mediteran zajednica je koja je stupila na snagu 13. srpnja 2008. na inicijativu francuskog predsjednika Nicolasa Sarkozyja. Prema prvotnoj Sarkozyjevoj ideji u tom projektu trebale su sudjelovati samo države koje imaju izlaz na Sredozemno more. Tome se oštro suprotstavila većina zemalja članica, na čelu s Njemačkom, pa tako danas Unija za Mediteran uključuje 43 zemlje, dok Libija ima status promatrača. Unija za Mediteran kao nadogradnja Euromediteranskog partnerstva putem raznih konkretnih projekata trebala bi se baviti

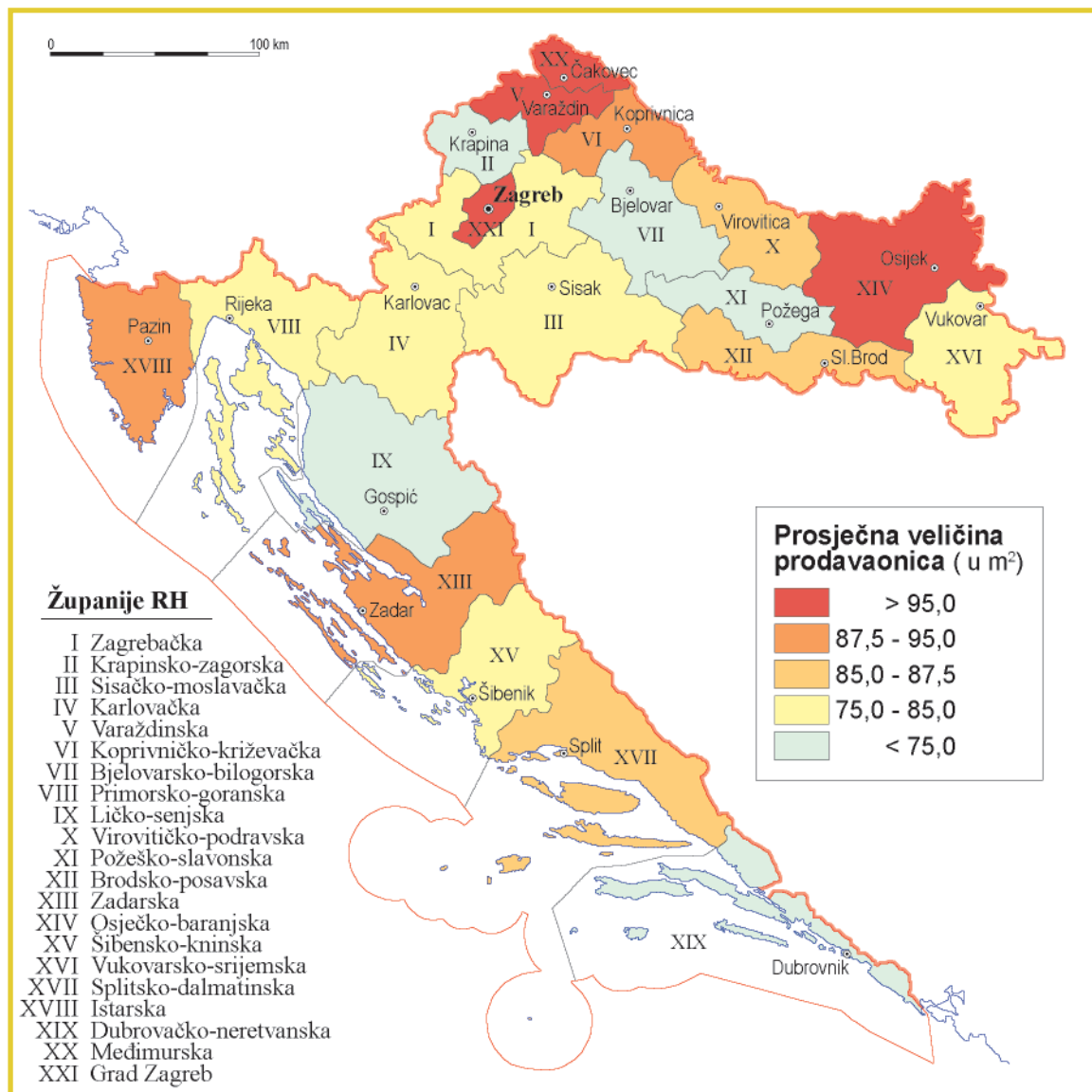
- problemom smanjenja onečišćenja Sredozemnog mora i ostalim pitanjima zaštite okoliša, uključujući i vodno gospodarstvo kako bi se poboljšala kvaliteta pitke vode i dostupnost vode za navodnjavanje
- problemima prometa i prometnog povezivanja
- pitanjima korištenja solarne energije
- znanstvenim pitanjima
- civilnom zaštitom
- jačanjem malog i srednjeg poduzetništva

PRIREDIO: MARIN CVITANOVIĆ

PROSJEČNA VELIČINA PRODAVAONICA U REPUBLICI HRVATSKOJ 2004. GODINE

Izvor: Statistička izvješća 1293: Prodajni kapaciteti u trgovini na malo u 2004, DZS, Zagreb, 2006.

Jedan od pokazatelja razvijenosti maloprodajne mreže nekog područja je prosječna veličina prodavaonica. Taj pokazatelj predstavlja odnos između ukupne površine svih prodavaonica te broja prodavaonica. Prosječna veličina prodavaonice u Hrvatskoj 2004. godine iznosila je 87,8 m².

Kao što je vidljivo iz slike između županija su postojale značajne razlike. Prosječno odstupanje veličine prodavaonice po županiji od prosječne veličine prodavaonica u Hrvatskoj iznosio je 11,9%, a raspon varijacije iznosio je 33,9 m².

Prema prosječnoj veličini prodavaonice županije su podijeljene u pet razreda. Prosječna površina prodavaonica najveća je u Gradu Zagrebu, nakon čega slijedi Osječko-baranjska, Međimurska i Varaždinska županija. Razlog tome je i postojanje relativno velikog broja kupovnih centara u tim županijama te koncentracija trgovina u središnjim naseljima.

Najmanju prosječnu površinu prodavaonica imaju Dubrovačko-neretvanska, Ličko-senjska, Krapinsko-zagorska, Bjelovarsko-bilogorska i Požeško-slavonska županija. Mala prosječna površina prodajnog prostora u Dubrovačko-neretvanskoj županiji posljedica je između ostalog nedostatka prostora za gradnju takvih centara, te postojanje većeg broja manjih turističkih naselja u kojima ne postoji potreba za gradnjom kupovnih centara velikih površina. Mala prosječna površina prodajnih prostora u Krapinsko-zagorskoj županiji posljedica je negativnog utjecaja Zagreba na prostor susjednih županija.

PRIREĐILA: MARTINA JAKOVČIĆ

Povodom obilježavanja
15. godišnjice osnutka Odjela za geografiju Sveučilišta u Zadru i
20. godišnjice djelovanja Hrvatskoga geografskog društva – Zadar

ODJEL ZA GEOGRAFIJU SVEUČILIŠTA U ZADRU
i
HRVATSKO GEOGRAFSKO DRUŠTVO – ZADAR

organiziraju znanstveno savjetovanje

JADRAN - SUVREMENA GEOGRAFSKA PROBLEMATIKA

ADRIATIC - CONTEMPORARY GEOGRAPHICAL ISSUES

koje će se održati

Zadar, 11.-13. rujna 2009.

Okvirne teme savjetovanja:

Najnovije prirodnoznanstvene spoznaje o Jadranskom moru
Repozicioniranje Jadrana u suvremenom geopolitičkom sustavu Sredozemlja
Značenje obalnoga, otočnog i podmorskog krša za gospodarski razvoj jadranskih regija
Suvremena socio-ekonomska preobrazba jadranskoga obalnog i otočnog prostora
Geografski aspekti upravljanja obalnim područjima
Regionalna prekogranična interakcija na Jadranu
Geografski aspekti razvoja jadranskih luka – polova razvoja
Jadranski otoci – sučelje prirodne baštine, tradicije i gospodarskoga korištenja

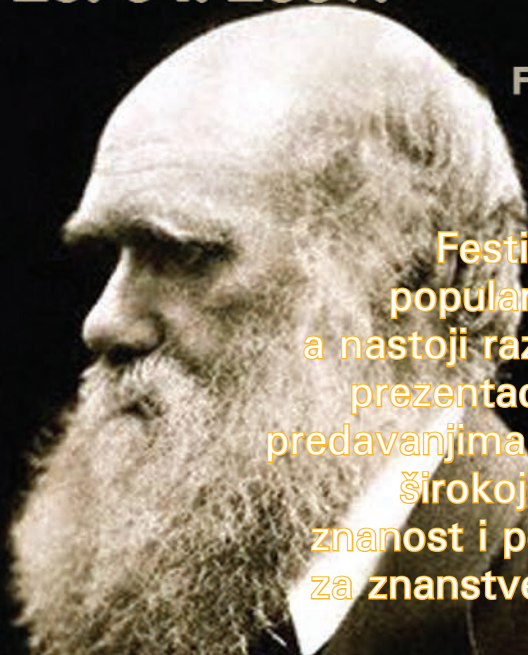
Adresa:
Odjel za geografiju, Sveučilište u Zadru
Ulica dr. Franje Tuđmana 24 i
23 000 Zadar, Hrvatska
tel. 023/345-050; fax. 023/311-282
e-mail: jfaricic@unizd.hr; msuric@unizd.hr; bvukosav@unizd.hr

FESTIVAL ZNANOSTI

20. - 25. 04. 2009.

Sedmi po redu
Festival znanosti

Festival je posvećen popularizaciji znanosti, a nastoji različitim oblicima prezentacije - izložbama, predavanjima, radionicama... Širokoj publici približiti znanost i potaknuti interes za znanstvena dostignuća.

U 2009. godini obilježavamo dvije obljetnice od velike važnosti za znanost: 200 godina od rođenja **Charlesa Darwina** i 150 godina od objavljivanja njegovog čuvenog djela *Postanak vrsta*.

Stoga, osnovna tema festivala u 2009. godini je obilježavanje Darwinove teorije evolucije.

www.festivalznanosti.hr

Sedmi po redu Festival znanosti održat će se od 20. do 25. travnja 2009.

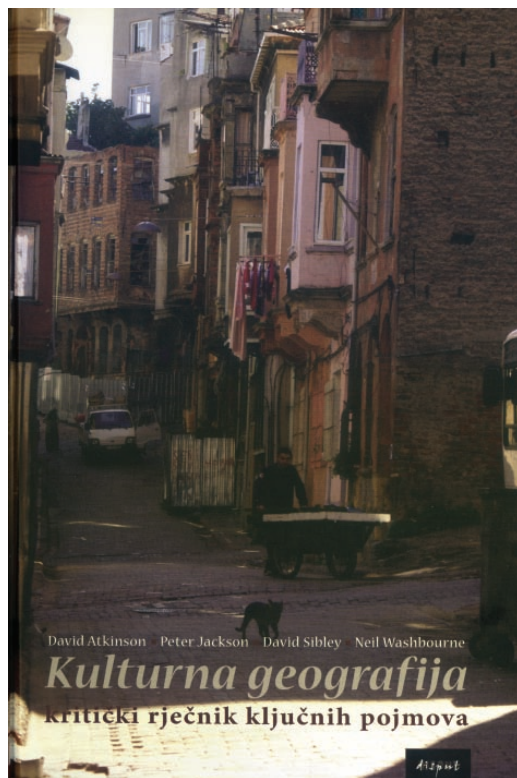
KULTURNA GEOGRAFIJA

Kritički rječnik ključnih pojmova

(urednici David Atkinson, Peter Jackson, David Sibley, Neil Washbourne), Disput, Zagreb, 2008, 295 str.

U studenom 2008. godine iz tiska je izašla knjiga *Kulturna geografija, Kritički rječnik ključnih pojmova*, hrvatski prijevod engleskog izvornika *Cultural geography, A Critical Dictionary of Key Concepts*. Urednici originalnog djela redom su cijenjeni profesori: David Atkinson je docent geografije na Sveučilištu u Hullu, Peter Jackson predaje humanu geografiju na Sveučilištu u Sheffieldu, David Sibley je gostujući suradnik-istraživač pri Školi geografije, Sveučilišta u Leedsu, a Neil Washbourne je zaposlen kao docent medijskih studija na Metropolitanskoj sveučilištu u Leedsu.

Urednica hrvatskog izdanja je Laura Šakaja, izvanredna profesorica na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Sveučilišta u Zagrebu. Knjiga predstavlja zbornik radova koji je nastao na temelju kritičkog promišljanja o ključnim terminima u kulturnoj geografiji iz gledišta autora različitih disciplinarnih područja. Svoj doprinos na temu dali su, osim geografa, stručnjaci s polja socijalne antropologije, sociologije, kulturalnih studija. Oglede od kojih se sastoji ovaj zbornik u tom smislu možemo smatrati postdisciplinarnim razmatranjima problematike kulturne geografije s naglaskom na jedinstvenom kritičkom pristupanju svim obrađenim temama. Knjiga nudi pojašnjenja pojedinih ključnih riječi, no kako urednici naglašavaju namjera im nije bila obuhvatiti sve pojmove koji se pojavljuju unutar raznovrsnog i objektima istraživanja bogatog kulturnogeografskog polja. Umjesto toga, nastojali su kroz izbor nekolicine uvriježenih pojmova, pokazati koliko je važno osvijestiti da riječi i termini kojima se koristimo u svakodnevnoj komunikaciji i koji se provlače kroz akademske radove, često imaju složenija značenja od onih koje im površno pripisujemo te koja se mijenjaju u skladu s različitim kontekstima upotrebe. Također, niti prema jednom od ovih pojmova ne pristupa se kao nadređenom naspram ostalih, već se kroz zbornik jednako kritički istražuju i tretiraju sva ključna «polja značenja» u kulturnoj geografiji.

Knjiga je organizirana oko tri glavne cjeline koje čitateljima omogućuju lakše razumijevanje i upućuju na poveznice između srodnih tema. Svaka od cjelina podijeljena je dalje na niz pojmova koji potanko obrađuju i raščlanjuju značajna područja suvremene kulturne geografije. *Prostor, znanje i moć, Različnost i pripadnost* te *Granice i međe* glavni naslovi su pod kojima se kriju međusobno nadopunjujući i prožimajući ogledi. Svaki od tri dijela zbornika najprije započinje s Uvodom koji nastoji dati okvir pojmovima koji slijede. Poglavlje *Prostor, znanje i moć* tako predstavlja suvremene rasprave o: *Poststrukturalizmu, Reprezentaciji, Pozicioniranosti/situiranosti znanja, Kartiranju/kartografiji, Putovanju/turizmu, Prostoru/mjestu, Krajoliku, Okolišu, Geopolitici, Vladanju, Fleksibilnosti*. Drugo poglavlje obrađuje pojmove: *Tijelo, Identitet, Rod, Bijelost, (Ne)hendikepiranost, Seksualnost, Moralne geografije, Građanski status i Baština*. Posljednja cjelina bavi se problematikom *Privatnog/javnog, Globalizacijom/globalnošću, Postmodernizmom, Kolonijalizmom/postkolonijalizmom, Dijasporom, Hibridnošću, Prirodom/kulturom, Društveno-tehničkim, te Ki-borškim kulturama..*

Knjiga završava pogovorom Laure Šakaje pod naslovom *Kulturna geografija, ili zašto se stvari na različitim mjestima događaju različito*, u kojem daje iscrpan osvrt na povijesni razvoj kulturne geografije, svoje viđenje ovog zbornika te objašnjava dileme s kojima se kao urednica hrvatskog izdanja susrela prilikom prilagođavanja pojedinih engleskih termina hrvatskom jeziku.

Kulturna geografija, Kritički rječnik ključnih pojmova vrijedna je i dobrodošla knjiga koja hrvatskim čitateljima otvara pogled na raznovrsnost i aktualnost kulturnogeografskog pristupa te koja će uvelike pridonijeti upoznavanju i boljem razumijevanju kulturne geografije kod nas. Upravo zbog širokog spektra tema koje obrađuje kroz interdisciplinarnu prizmu, zbornik nadilazi granice jednog znanstvenog područja te predstavlja važan doprinos ne samo geografiji, već i suvremenoj društvenoj znanosti općenito.

PRIREDILA: LANA SLAVUJ

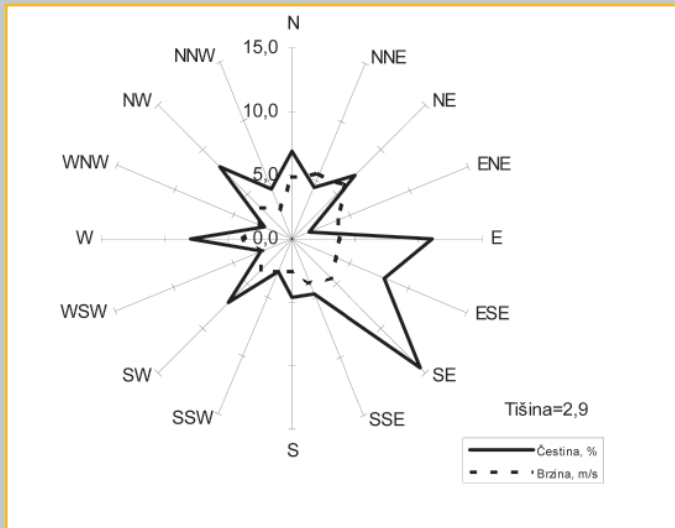
Kulturna geografija : kritički rječnik ključnih pojmova

ERRATA CORRIGE

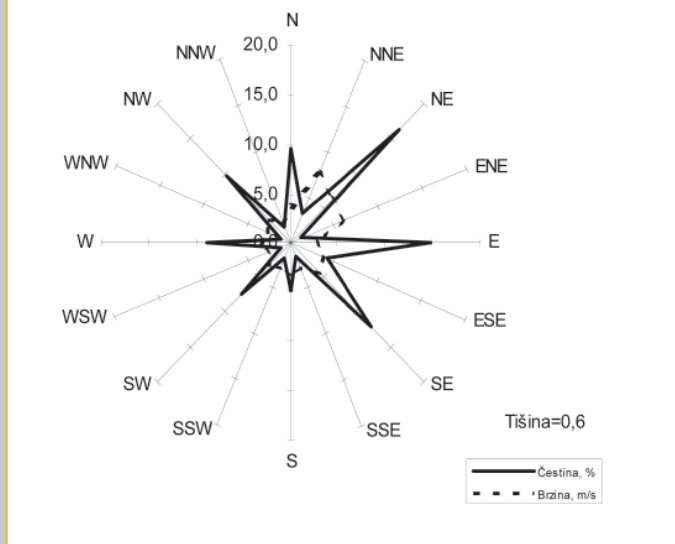
Geografski horizont 2/2008

• U članku **BURA U MAKARSKOJ** TVRTKA-JOSIPA ČELANA zbog tehničke pogreške na str. 8 naslov slike glasi: Sl. 4. Bura u Makarskoj.

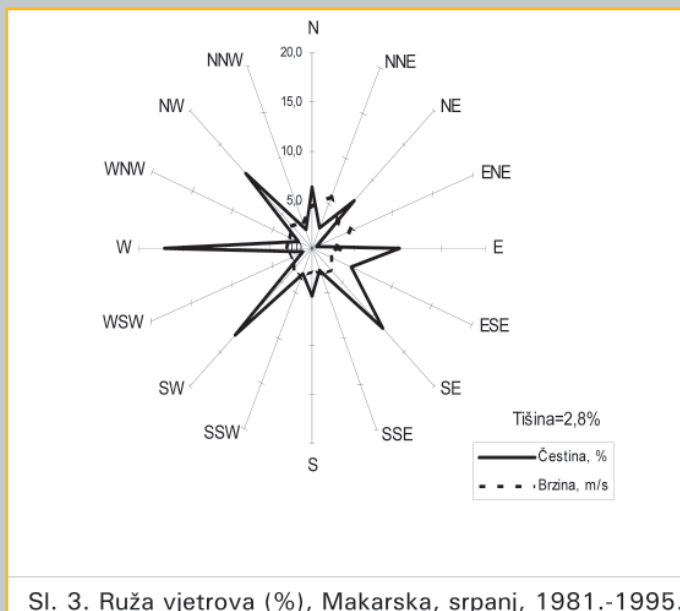
Ostale slike na str. 10-11 nose naslove kako slijedi:

Sl. 1. Godišnja ruža smjera (%), Makarska 1987.-1996.

Sl. 2. Ruža vjetrova (%), Makarska, siječanj, 1981.-1995.

• U članku **GRADSKA NASELJA HRVATSKE U POPISIMA STANOVNIŠTVA 1961.-2001.** **IVANA ŽUPANCA** zbog tehničke pogreške na str. 45 naslov tab. 2 glasi: Gradovi Hrvatske 1961. i 1971.